

dr Ewa Multan¹, dr Konrad Walczuk²

Wydział Nauk Ekonomicznych i Prawnych

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

Przedsiębiorczość studentów Wydziału Nauk Ekonomicznych i Prawnych jako podstawa doboru potencjalnych menedżerów Student's entrepreneurship at the Faculty of Economic and Legal Sciences as a key factor in potential managers recruitment

Streszczenie: Niniejsze opracowanie powstało na podstawie badań pilotażowych realizowanych przez Instytut Administracji, Samorządu i Prawa oraz Instytut Zarządzania i Marketingu na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Prawnych w Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach. Na wstępie badań, realizowanych metodą sondażową, przygotowano narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety), który został wykorzystany przy badaniu pilotażowym. Po drobnych korektach narzędzia badawczego (wzór kwestionariusza ankiety zawiera załącznik do opracowania) przeprowadzono serię badań na grupie studentów, którzy uczestniczyli na zajęciach realizowanych na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Prawnych UPH w Siedlcach. Podstawowym celem opracowania jest przedstawienie wyników z ww. badań mających na celu rozpoznanie przedsiębiorczości studentów kształcących się na kierunkach: administracja, logistyka i zarządzanie, w szczególności w zakresie oceny potencjału studentów do rozwoju przedsiębiorczości w inkubatorze.

Słowa kluczowe: przedsiębiorczość, akademicki inkubator przedsiębiorczości

Abstract: The following essay is based on a pilot study conducted by the Institute of Administration, Governance and Law together with the Institute of Management and Marketing at the Faculty of Economic and Legal Sciences University of Natural Sciences and Humanities in Siedlce. At early stage of the research, performed with survey application, a research tool (survey questionnaire) was prepared and ultimately implemented in the pilot study. After minor research tool amendments (example of survey questionnaire attached) a series of researches have been conducted among students taking part in lectures at the Faculty of Economic and Legal Sciences of the University of Natural Sciences and Humanities in Siedlce. The main goal of the essay is to provide findings from the above-mentioned researches aimed at examination of the entrepreneurship area among students from administration, logistics and management fields, with the main emphasis on students' potential evaluation in developing entrepreneurship in business incubators.

Keywords: entrepreneurship, academic business incubator

¹ Ewa Multan, Instytut Zarządzania i Marketingu, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, ul. Żytnia 17/19, 08-110 Siedlce, tel. 25 643 17 09, e-mail: ewa.multan@uph.edu.pl

² Konrad Walczuk, Instytut Administracji, Samorządu i Prawa, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, ul. Żytnia 17/19, 08-110 Siedlce, tel. 25 643 15 16, e-mail: konrad.walczuk@uph.edu.pl

Wstęp

Na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Prawnych UPH w Siedlcach (WNEiP) zainicjowano międzyinstytutowe badania ankietowe pt. „Badanie potencjału Uczelni Wyższej w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz związanej z nim potrzeby uruchomienia Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości”. W pracach zespołu badawczego udział wzięły następujące osoby: z Instytutu Administracji Samorządu i Prawa – dr Konrad Walczuk, a z Instytutu Zarządzania i Marketingu – dr Ewa Multan. Badania skierowano do studentów kształcących się (w trybie stacjonarnym w roku akademickim 2012/2013) na kierunkach studiów: administracja, logistyka i zarządzanie. W celu sprawnego przeprowadzenia badań zaangażowane były wszystkie Studenckie Koła Naukowe działające na WNEiP, tj.: SKN Administratywistów, SKN Explorator, SKN Logistyków, SKN, Ekonomiczne i SKN Top Manager.

Metodyka badania

Celem badań będzie w szczególności rozpoznanie potrzeby wznowienia działalności Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości w Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym, na podstawie oceny potencjału przedsiębiorczego studentów do zakładania firm w inkubatorze. Aby osiągnąć zamierzony cel zostanie rozwiązany problem główny i problemy szczegółowe. Problem główny brzmi: Jaki potencjał przedsiębiorczy mają studenci do zakładania działalności gospodarczej w Akademickim Inkubatorze Przedsiębiorczości?

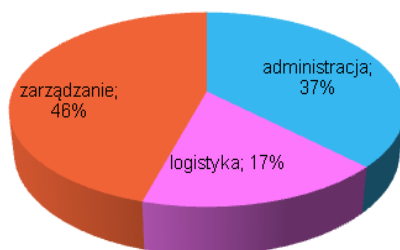
Zespół badawczy określił, że ocena potencjału przedsiębiorczego studentów do zakładania działalności gospodarczej w Akademickim Inkubatorze Przedsiębiorczości będzie dokonywana na podstawie analizy problemów szczegółowych:

1. Na ile studenci są skłonni do podejmowania własnej działalności gospodarczej?
 - a. czy studenci są skłonni otworzyć własną firmę? – w jakim horyzoncie czasowym?
 - b. w jakim sektorze studenci są skłonni do założenia własnej firmy?
 - c. jakie działania studenci podjęli celem przygotowania do założenia własnej firmy?
2. Jakie bariery stanowią przeszkodę w zakładaniu własnej działalności gospodarczej?
 - a. jakie są kluczowe bariery stanowiące przeszkodę w założeniu własnego biznesu?
 - b. czy studenci czują się przygotowani do założenia własnej firmy?
 - c. czy studenci są skłonni do podejmowania pracy w trakcie studiów?
3. Jakie czynniki sprzyjają zakładaniu własnej działalności gospodarczej?
 - a. co sprzyja zakładaniu własnej firmy?
 - b. czy studenci są zainteresowani wsparciem AIP w rozwoju własnej przedsiębiorczości?
 - c. z jakich form pomocy AIP studenci byliby chętni skorzystać?
 - d. jakim rodzajem szkoleń AIP studenci byliby zainteresowani?
 - e. jakie determinanty sprzyjają zakładaniu firmy z AIP?

Uzyskanie odpowiedzi na ww. pytania pozwolą na zdiagnozowanie sposobu postrzegania przedsiębiorczości przez studentów Wydziału Nauk Ekonomicznych i Prawnych - potencjalnych menedżerów, właścicieli firm. Wyniki badań pozwolą na ocenę zakresu nabycia przedsiębiorczości przyszłych pracowników, których postawa i umiejętności przedsiębiorcze mogą stać się atutem w procesie doboru pracowników. **Proces doboru**, rozumiany jest jako zespół elastycznych działań mających na celu pozyskanie kompetentnych osób do organizacji i doprowadzenie do właściwej obsady wakujących stanowisk pracy³. Przedsiębiorczość studentów, będzie miało znaczenie dla rozwoju firm.

Charakterystyka respondentów

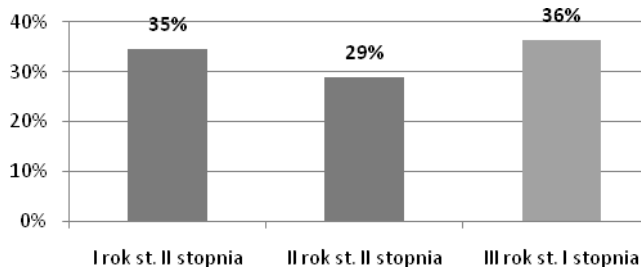
W badaniu udział wzięło 399 studentów Wydziału Nauk Ekonomicznych i Prawnych UPH. Badaniami objęto studentów kształcących się na 3 kierunkach: administracji, logistyce i zarządzaniu. Reprezentowali oni zarówno: pierwszy, jak i drugi stopień studiów stacjonarnych. Najliczniejszą grupę badanych studentów – 182 osób – stanowili studenci kierunku zarządzanie. Studenci z kierunku administracja stanowili 149 osób. W skład najmniej licznej grupy respondentów wchodziła studenci kierunku logistyka, stanowiący 68 osób. Grupę respondentów ilustruje rys. 1.

Rys. 1. Struktura respondentów według kierunków studiów
Źródło: opracowanie własne.

Respondentami badań byli w większości studenci studiujący na II stopniu st. stacjonarnych, stanowiący łącznie 244 osób (studenci z pierwszego i drugiego roku stanowili 64% z populacji badanej). Mniej liczną grupę (155 osób) stanowili studenci I stopnia st. stacjonarnych, którzy w trakcie badań byli uczestnikami trzeciego roku studiów. Szczegółowy rozkład studentów biorących udział w badaniach zaprezentowano na rys. 2.

³ J.S. Kardas, E. Multan, *Dobór pracowników do małych i średnich przedsiębiorstw na podstawie badań własnych*, [w:] J.S. Kardas, E. Multan (red.), *Dobór pracowników do organizacji wobec wyzwań rynku pracy* (red.), Wyd. Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego, Siedlce 2012, s. 11.

Rys. 2. Struktura respondentów według lat studiów

Źródło: opracowanie własne.

W wyodrębnionej grupie przeważały kobiety, które wśród badanej populacji stanowiły 280 respondentów, w mniejszości – mężczyźni (119 osób). Rozkład respondentów wg płci przedstawiono w wartościach procentowych w tab. 1.

Ważną informacją jest fakt, że studenci biorący udział w badaniu w większości nie są aktualnie osobami zatrudnionymi. W grupie badanych studentów zdecydowaną przewagę – 330 osób – stanowili bezrobotni, natomiast zaledwie 69 studentów wskazało, że obecnie pracuje. Szczegóły precyzuje tab. 2.

Tab. 1. Struktura respondentów według płci

Płeć	Wartości wyrażone w %
Kobiety	70%
Mężczyźni	30%

Źródło: opracowanie własne

Tab. 2. Struktura respondentów według stanu zatrudnienia

Stan zatrudnienia	Wartości wyrażone w %
bezrobotni	83%
zatrudnieni	17%

Źródło: opracowanie własne.

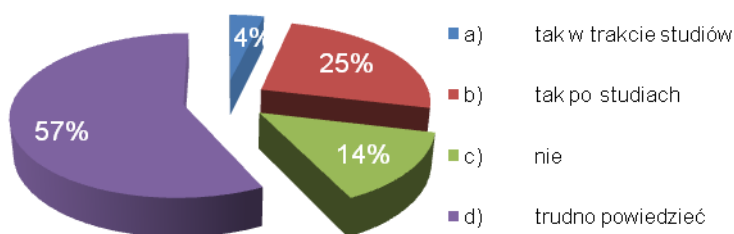
Wyniki badań

Badanie przeprowadzone metodą sondażu diagnostycznego – w ramach której wykorzystano ankietę do badania opinii blisko 400 studentów. Kwestionariusz składał się z 13 pytań, niniejszy raport dotyczy wyników z analizy kluczowych pytań, istotnych z punktu widzenia powziętych problemów badawczych. Pierwszym problemem badawczym było pytanie: Na ile studenci są skłonni do podejmowania własnej działalności gospodarczej?

Jedno z pytań, jakie zostało zadane w ankiecie, dotyczyło *deklaracji założenia własnej działalności gospodarczej* przez studentów oraz określenia *horyzontu czasowego rozpoczęcia działalności gospodarczej* - w trakcie studiów czy

po ich ukończeniu? Odpowiedzi podane przez studentów zostały umieszczone na rys. 3.

Studentów pytano zatem o wolę, chęci i aspiracje związane z założeniem własnej działalności gospodarczej. Wyniki badań dowiodły, że 114 osób, tj. ok. 30% studentów deklaruje założenie biznesu, większość z nich (25%) deklaruje, że uczyni to raczej po ukończeniu studiów wyższych, niż w trakcie ich trwania. Ta informacja dowodzi, że firmy potencjalnie założone przez studentów Wydziału Nauk Ekonomicznych i Prawnych byłyby prowadzone w większym stopniu przez absolwentów.

Rys. 3. Deklaracja założenia własnej działalności gospodarczej przez studentów
Źródło: opracowanie własne.

Ważną informacją jest również to, że blisko 60 % studentów nie wyraziło zdania w tej kwestii, być może powodem jest niedostateczna wiedza praktyczna na temat prowadzenia firmy lub brak sprecyzowanych celów, czy perspektyw dotyczących kierunków przyszłego życia zawodowego.

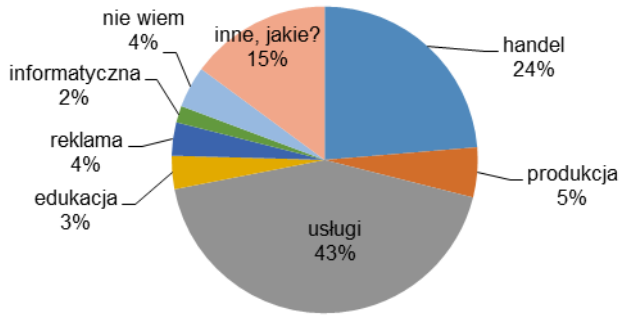
Większość (74%⁴) spośród studentów, którzy zadeklarowali chęć założenia firmy udzieliło odpowiedzi, że już teraz posiadają ciekawy pomysł na własną działalność gospodarczą.

Na kolejne pytanie dotyczące tego *w jakiej branży studenci są skłonni do założenia własnej firmy* większość z nich zadeklarowało, że będą to - 67% wskazań - branża: usługowa i handlowa. W odpowiedziach „inne branże” 15% studentów wskazało na firmy: handlowo-usługowe, turystyczno-rekreacyjne, transportowe, produkcyjno-handlowe oraz z zakresu finansów i rachunkowości. Rysunek 4 ukazuje najczęściej deklarowane branże firm wskazane w odpowiedziach respondentów.

Co trzeci student (ok. 30%) deklaruje chęć założenia własnej działalności gospodarczej i poczyniło w tej kwestii pewne działania.

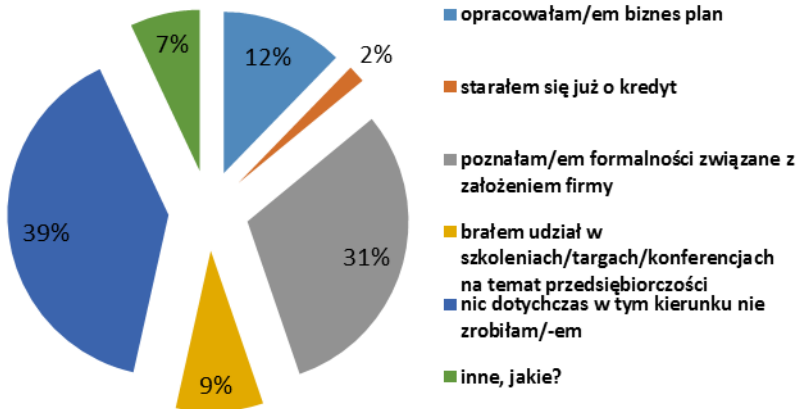
Większość z nich twierdzi, że posiada ciekawy pomysł, a branżami, w których planują założyć własny biznes, są w większości usługi i handel.

⁴ Ze względu na analizę statystyczną trzech pytań (dotyczących: pomysłu na biznes i branży, w jakiej studenci chcieliby prowadzić własny biznes oraz działań przygotowujących do założenia firmy – zilustrowanych na rys. 3 i 4) zespół badawczy przyjął, że 30% = 114 osób, co stanowi 100% badanej populacji osób, które zadeklarowały chęć założenia biznesu. Z tej populacji 74% osób wskazało, że w chwili prowadzenia badań posiadają pomysł na własną firmę, w potencjalnej branży - w ocenie 67% studentów: usług i handlu oraz w większości (71%) te osoby już podjęły starania, aby rozpocząć własny biznes.

Rys. 4. Deklaracja branży firmy zadeklarowanej przez studentów (N = 114)
Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym pytaniem, ważnym w odniesieniu do pierwszego z problemów badawczych było to: *Jakie kroki poczynił student, aby przygotować się do założenia własnej firmy?* Zaobserwować można, że 61 osób ze 114 osób, które zadeklarowały założenie własnej firmy potwierdziło, że poczyniło już pewne działania do założenia własnej firmy. Odpowiedzi ankietowanych przedstawia rys. 5.

Rys. 5. Działania podejmowane przez studentów zmierzające do założenia firmy (N = 114)
Źródło: opracowanie własne.

Z grupy 114 respondentów 31% osób wskazało, że poznało formalności związane z założeniem działalności gospodarczej, 9% brało udział w szkoleniach, targach i konferencjach na temat przedsiębiorczości, 12% zadeklarowało, że nawet opracowało biznes plan, a zaledwie 2% ubiegało się o kredyt na rozpoczęcie własnej działalności. Natomiast 7% wskazało kilka odpowiedzi. W mniejszości – ok 40% - znalazły się osoby, które dotychczas nie podjęły żadnych realnych starań zmierzających do sprawdzenia własnego pomysłu na biznes. Może to być związane z niedostatecznym zaangażowaniem w realizację własnego pomysłu, bądź też małą wiarą w jego sukces lub po prostu brakiem czasu na

realizację własnych zamierzeń, z uwagi na studiowanie na uczelni i/lub ewentualna pracę.

Drugi z postawionych na początku problemów brzmi: Jakie bariery stanowią przeszkodę w zakładaniu własnej działalności gospodarczej?

Do rozwiązania tego problemu posłużą kolejne pytania, na które odpowiadali ankietowani studenci. Pierwsze pytanie brzmiało: *Jakie są kluczowe bariery stanowiące przeszkodę w założeniu własnego biznesu?*

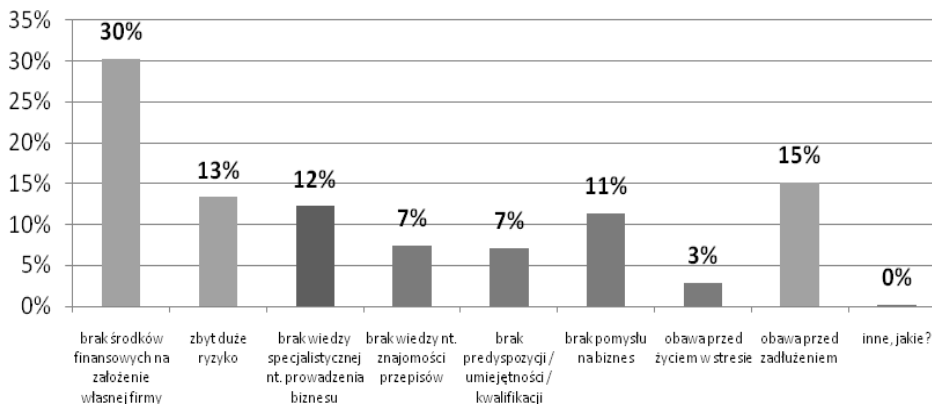
Kluczową przeszkodą w założeniu biznesu, która uzyskała stanowczo najwięcej wskazań (30%) jest brak środków finansowych. O połowę mniej pytanym wskazało związane z poprzednią odpowiedzią obawę przed zadłużeniem, innym prowadzenie firmy wiąże się z podejmowaniem zbyt dużego ryzyka. Zaraz potem wymieniano subiektywne powody takie jak: brak specjalistycznej wiedzy dotyczącej prowadzenia biznesu i brak pomysłu na biznes.

Większość studentów twierdzi, że kluczową przeszkodę w założeniu własnej firmy stanowi: brak środków finansowych, zbyt duże ryzyko i obawa przed zadłużeniem. Pozostałe bariery to: brak predyspozycji/umiejętności, brak specjalistycznej wiedzy i – w niewielkim stopniu – obawa przed życiem w stresie.

Po 7% ankietowanych

jako przeszkodę wymieniło brak znajomości stosownych przepisów i brak predyspozycji/umiejętności/kwalifikacji. Jedynie 3% pytanym osób uznało, że przeszkodą w założeniu firmy jest związane z jej prowadzeniem życie w stresie, którego badani chcieliby uniknąć.

Takie wyniki mogą sugerować chęć studentów do kierowania własnym biznesem, tłumioną jednak czynnikami finansowymi, jak się wydaje szczególnie niedogodnymi na obszarze Polski Wschodniej.

Rys. 6. Ewentualne przeszkody w założeniu firmy

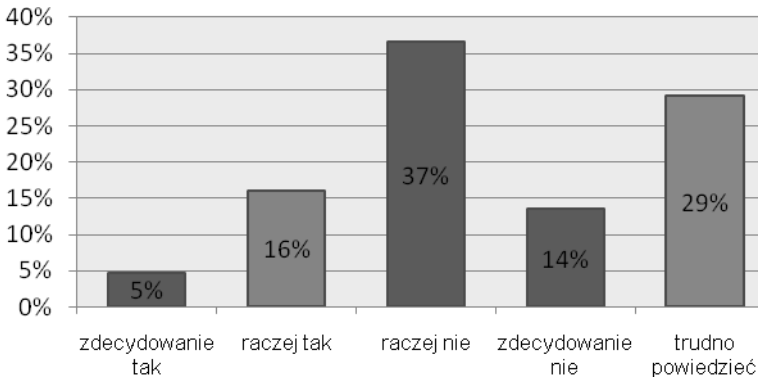
Źródło: opracowanie własne.

Kolejne pytanie w odniesieniu do drugiego problemu badawczego brzmiało: *Czy studenci czują się przygotowani do założenia własnej firmy?*

Bezwzględna większość ankietowanych (51%) uznała, że raczej nie jest lub zdecydowanie nie jest przygotowana do założenia własnej firmy. Natomiast jedynie 21% odpowiedzi wskazywało na to, że studenci zdecydowanie lub raczej czują się przygotowani do podjęcia takiego kroku. Zastanawiające jest dlaczego aż blisko 1/3 pytanym (29%) nie była w stanie określić swoich odczuć w tym zakresie.

Połowa studentów raczej lub zdecydowanie twierdzi, że nie czuje się przygotowana do założenia własnej działalności gospodarczej, natomiast co 5 student jest przeciwnego zdania.

Powyższe wyniki mogą wskazywać na realistyczne podejście ankietowanych do omawianego zagadnienia. Bowiem rzeczywiście trudno określić, czy jest się przygotowanym do założenia firmy, jeśli jeszcze się tego nie spróbowało. Poza tym, wyniki te mogą być sygnałem, że w procesie dydaktycznym zbyt mały nacisk kładzie się na praktyczny aspekt rozpoczynania i prowadzenia własnej działalności przez studentów i absolwentów studiów, co skutkuje nie tylko brakiem twardej wiedzy w tym zakresie, ale też poczuciem niepewności (brakiem pewności) u studentów i absolwentów.

Rys. 7. Odczucia studentów dotyczące tego, czy są przygotowani do założenia własnej firmy
Źródło: opracowanie własne.

Jedno z zadanych pytań dotyczyło tego: *Czy studenci są skłonni do podejmowania pracy w trakcie studiów?* Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można ocenić, czy studenci są osobami aktywnymi na rynku pracy.

Tab. 3. Struktura respondentów według zatrudnienia

Stan zatrudnienia	Wartości wyrażone w %		
	bezrobotni	83%	-
zatrudnieni	17%	umowa o pracę	26%
		umowy cywilnoprawne	74%

Źródło: opracowanie własne.

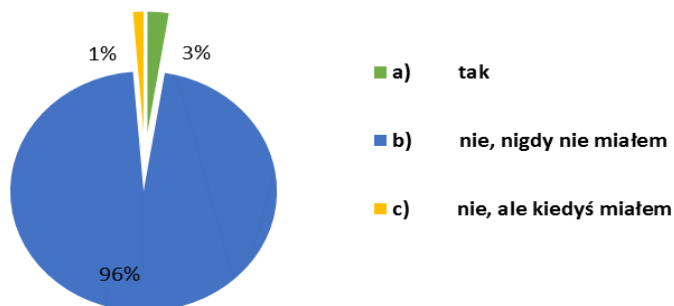
Wyniki badań przedstawione w tab. 3. dowodzą faktu, że studenci aktywni na rynku pracy wyraźnie stanowią mniejszość, gdyż zaledwie co piąta osoba jest obecnie zatrudniona, i to najczęściej nie na podstawie umowy o pracę, dającej pracownikowi większe bezpieczeństwo zatrudnienia co do zasady, ale przeważnie (aż $\frac{3}{4}$ przypadków) na podstawie umów cywilnoprawnych, tj.: umowy zlecenia i/lub umowy o dzieło.

Co piąty student kształcący się na studiach dziennych jest zatrudniony.

Zdecydowana większość studentów nie posiada i nigdy nie prowadzi własnej działalności gospodarczej.

Kolejne pytanie skierowane do ankietowanych brzmiało: *czy studenci mają własną firmę?* Pytanie to zadano wszystkim respondentom. Zdecydowana większość nie posiada własnej firmy (96%) (czyli od strony formalnoprawnej nie prowadzi przedsiębiorstwa lub innej działalności gospodarczej). Szczegóły procentowego rozłożenia odpowiedzi prezentuje rys. 8.

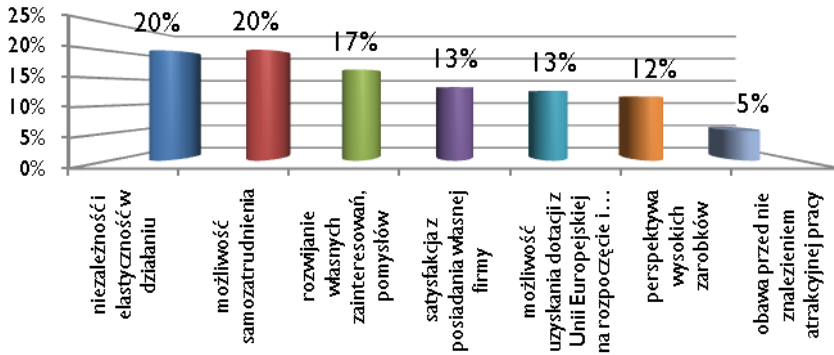
Jedynie 4% pytaných kiedykolwiek prowadziło lub prowadzi obecnie własną firmę (przedsiębiorstwo itp.). Taki wynik jest zapewne efektem doboru respondentów spośród studentów studiów stacjonarnych, którzy z założenia swój czas poświęcają nauce. Nie mniej jednak tak znikoma liczba osób próbujących swoich sił w samodzielnym prowadzeniu interesu może świadczyć o braku odpowiedniej motywacji albo też obiektywnych – brak funduszy do zainwestowania możliwości – lub subiektywnych – strach przed ryzykiem – powodów leżących po stronie ankietowanych.

Rys. 8. Czy ankietowani mają własną firmę
Źródło: opracowanie własne.

Trzecim postawionym problemem badawczym było: Jakie czynniki sprzyjają zakładaniu własnej działalności gospodarczej?

Studentów pytano o to, jakie *czynniki sprzyjają założeniu własnej firmy*. Wyniki badań, zilustrowane na rys. 9, dowiodły, że kluczowe to niezależność i możliwość samozatrudnienia (40% wskazań), w nieco mniejszym stopniu w ocenie badanych założenie firmy spowoduje możliwość rozwijania zainteresowań. Według studentów posiadanie firmy wiąże się również z satysfakcją i zadowoleniem oraz zwiększa możliwość pozyskania środków z dotacji UE. Badani kierowali się również przekonaniem, że posiadanie firmy pozwoliłoby w perspektywie uzyskiwanie wysokich zarobków. Jedynie co dwudziesta osoba jako czynnik mobilizujący wskazała obawę przed tym, że nie znajdzie atrakcyjnej pracy.

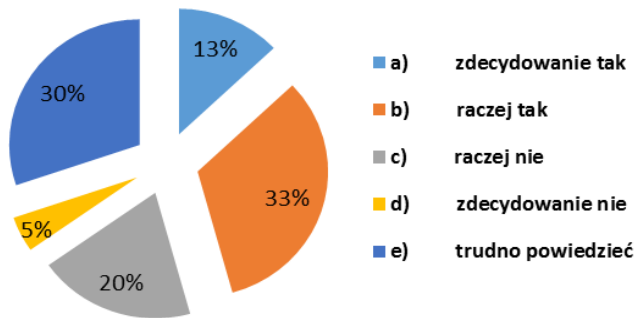

Rys. 9. Czynniki sprzyjające założeniu działalności gospodarczej
Źródło: opracowanie własne.

Kluczowym z punktu widzenia założeń badań pytaniem skierowanym do studentów było to czy: *jestes zainteresowany wsparciem Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości⁵ w rozwoju własnej przedsiębiorczości?*

W toku badań wykazano, że blisko połowa studentów deklaruje chęć uczestnictwa w AIP, natomiast co czwarty student nie przejawia potrzeby. Z kolei, aż 30% studentów nie wyraziło zdania w tej kwestii, najprawdopodobniej z niedostatecznej wiedzy na temat działalności AIP (rys. 10).

Prawie połowa badanych studentów (46%) jest zainteresowana wsparciem ze strony Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości, 25% - zdecydowanie lub raczej „nie”, natomiast aż 3% studentów nie ma sprecyzowanego zdania w tej kwestii.

Rys. 10. Deklaracja udziału studentów w AIP w celu rozwoju własnej przedsiębiorczości
Źródło: opracowanie własne.

Można uznać, że tak duże zainteresowanie ankietowanych współpracą z AIP jest efektem znacznego potencjału drzemącego w studentach, którzy z przyczyn wskazywanych wcześniej nie chcą lub nie mogą samodzielnie rozpo-

⁵ Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości – AIP.

cząc działalności gospodarczej. Jak się wydaje AIP jest postrzegany jako podmiot wspierający wzrost aktywności studentów na rynku pracy poprzez ułatwianie wskazywanych w poprzednim pytaniu jako pożądane przede wszystkim: niezależności i elastyczności w działaniu, możliwości samozatrudnienia i rozwijania własnych zainteresowań i pomysłów.

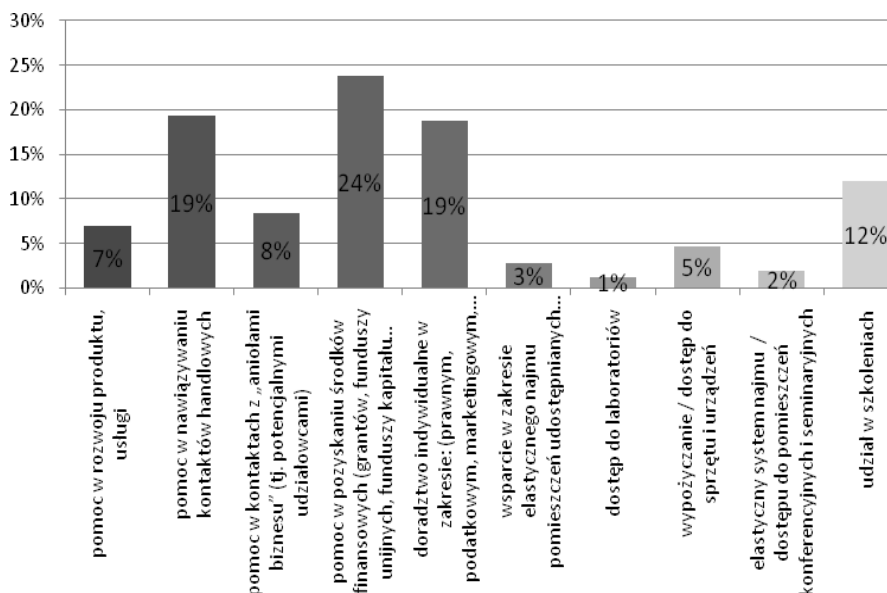
Następnym pytaniem zmierzającym do rozwiązania drugiego problemu badawczego było: *z jakich form pomocy AIP studenci byłiby chętni skorzystać?*

Celem pytania było więc ustalenie formy pomocy, z jakich ankietowani chcieliby skorzystać w ramach działań AIP. Zgodnie z tym, co zilustrowano na rys. 11, w odpowiedziach wskazano 4 kluczowe sposoby wsparcia.

Blisko ¼ pytanych jako pożądaną określiła pomoc w zakresie pozyskiwania szeroko rozumianych środków finansowych na działalność firmy (w tym grantów, funduszy unijnych, funduszy kapitału zaangażowanego). Natomiast niemal co piąty pytany wymienił pomoc w nawiązywaniu kontaktów handlowych oraz doradztwo prawne, podatkowe, marketingowe, finansowe i techniczne. Znacznie mniej (12%) wskazało udział w szkoleniach – zagadnienie to zostało rozwinięte w następnym pytaniu ankiety, a w efekcie wyniki przedstawiono na rys. 11.

Kluczowe formy pomocy AIP, z których chętnie skorzystaliby studenci dzienni, to:

- pozyskiwanie środków finansowych na działalność firmy,
- nawiązywanie kontaktów handlowych,
- doradztwo,
- udział w szkoleniach (głównie z zakresu: zakładania i prowadzenia firmy, finansów i rachunkowości oraz pozyskiwania funduszy na powstanie i rozwój firmy).

Rys. 11. Formy pomocy AIP, w których udział deklarują studenci

Źródło: opracowanie własne.

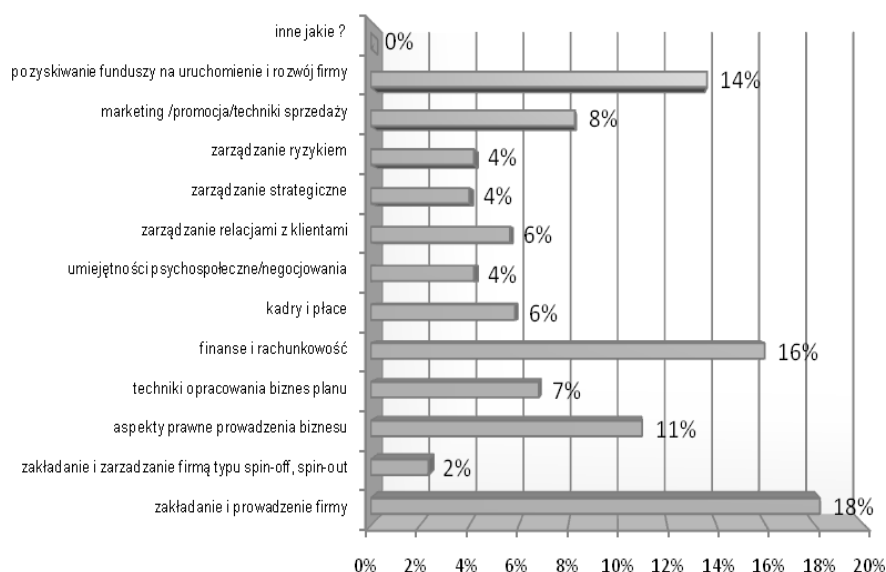
W zasadzie śladowe wskazania dostępu do laboratoriów, elastycznego systemu najmu/dostępu do pomieszczeń konferencyjnych i seminaryjnych oraz wsparcia w zakresie elastycznego najmu pomieszczeń udostępnianych do prowadzenia firmy świadczą o znacznie większej potrzebie wsparcia merytorycznego, a nie technicznego. Jest to informacja ważna dla podmiotu prowadzącego AIP, ponieważ skutkuje możliwością angażowania przez niego mniejszych środków finansowych przeznaczanych na infrastrukturę i tzw. zaplecze techniczne. Jednak należy pamiętać o tym, że badanie pilotażowe przeprowadzono na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Prawnych i nie uwzględnia ono specyfiki innych wydziałów Uczelni.

Następne pytanie skierowane do studentów brzmiało: *Jakim rodzajem szkoleń AIP studenci byłiby zainteresowani?*

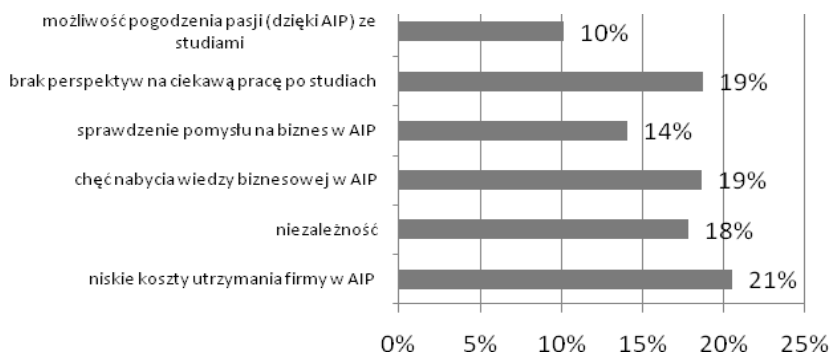
Z odpowiedzi na to pytanie ankiety – zaprezentowanych na rys. 12 – wynika, że blisko co piąty ankietowany zainteresowany jest w zasadzie podstawowym szkoleniem (szkoleniami) z zakresu zakładania i prowadzenia firmy. Ale już niewiele mniej osób oczekiwałoby szkoleń „twardych”, dotyczących finansów i rachunkowości oraz bardziej ogólnych związanych z pozyskiwaniem funduszy na uruchomienie i rozwój firmy. Wyniki te potwierdzają trendy ukazujące się w analizie poprzednich pytań.

W dalszej kolejności wymieniono szkolenia dotyczące prawnych aspektów prowadzenia biznesu, marketingu/promocji/techniki sprzedaży, techniki opracowywania biznes planu, kadr i płac, zarządzania relacjami z klientami. Pozostałe obszary szkoleń uzyskały poniżej 5% wskazań, być może wynika to z niewiedzy studentów, np. dotyczącej zakładania i zarządzania firmą typu spin-off, spin-out. Ta problematyka zajmuje ostatnią pozycję wśród preferowanych szkoleń, przy jednoczesnym deklarowaniu przez studentów chęci tworzenia firm w AIP przy Uczelni. Studenci są również w nikłym stopniu zainteresowani szkoleniami z zarządzania ryzykiem, a tymczasem wskazali uprzednio, że ryzyko, jest ich zdaniem jedną z głównych przeszkód w założeniu firmy.

Pytanie zamykające badanie, zmierzające do rozwiązania problemu badawczego brzmi: *Jakie determinanty sprzyjają zakładaniu firmy z AIP?* Co piąty ankietowany jako powód atrakcyjności wsparcia AIP przy zakładaniu własnego biznesu wskazał niskie koszty utrzymania firmy z AIP (21% odpowiedzi) oraz niezwykle ważną niezależność, którą zapewnia AIP (zdaniem 18% badanych), a która cechuje środowisko młodych przedsiębiorców. Niewiele liczniejsza grupa (19%) wymieniła możliwość nabycia w AIP wiedzy biznesowej, ale chodzi tu raczej nie o wiedzę typowo akademicką, którą studenci nabyli w trakcie studiów, ale wiedzę specjalistyczną, która pozwoli na rozwijanie praktycznych umiejętności przedsiębiorczych.

Rys. 12. Rodzaje szkoleń prowadzonych w ramach AIP, którymi są zainteresowani studenci
Źródło: opracowanie własne.

Rys. 13. Determinanty we wsparciu z AIP sprzyjające zakładaniu własnej firmy
Źródło: opracowanie własne

Co symptomatyczne, aż 19% studentów jako determinant określiło brak perspektyw na ciekawą pracę po studiach. Sytuacja na rynku pracy jest dowodem na to, że coraz częściej studenci i absolwenci Uczelni, pomimo wielomiesięcznego poszukiwania pracy, nie znajdują zatrudnienia. Natomiast AIP daje im możliwość „przerwania złej passy” i „przekucia” w sukces marzeń o własnej firmie. Według 14% pytaných studentów jako szczególnie atrakcyjne uznało możliwość sprawdzenia pomysłu na biznes w ramach AIP, a jedynie co dziesiąty możliwość pogodzenia dzięki współpracy z AIP pasji ze studiami. Studenci bio-

racę udział w badaniach mają nadzieję, że biznes sprawdzony wcześniej pod „skrzydłami” inkubatora to nie tylko przeświadczenie o możliwości osiągnięcia własnego sukcesu, ale również stworzenia nowych miejsc pracy dla ambitnych i równie przedsiębiorczych studentów.

Podsumowanie

Przeprowadzone badanie, umożliwiło wysunięcie wniosków, które zostały przedstawione poniżej, oraz rozwiązanie postawionych uprzednio problemów badawczych.

1. Studenci deklarują, że są skłonni do podejmowania własnej działalności gospodarczej:
 - a. Co trzeci student (114 osób z grupy 399 badanych) deklaruje chęć założenia własnej firmy – i respondenci ci twierdzą, że uczynią to raczej po ukończeniu studiów wyższych, niż w trakcie ich trwania.
 - b. Większość z osób, które zadeklarowały, że są zainteresowani założeniem własnej firmy (74%) twierdzi, że posiada ciekawy pomysł, a branżami - w których planują założyć własny biznes - są w większości: usługi i handel.
 - c. Z grupy 114 respondentów 60% wskazało, że już poczyniło w kwestii założenia własnej firmy pewne działania, jak np.: 31% osób poznało formalności związane z założeniem działalności gospodarczej, natomiast pozostałe osoby twierdzą, że: opracowały biznesplan, brały udział w szkoleniach, targach i konferencjach na temat przedsiębiorczości, a nawet starało się już o kredyt.
2. Większość studentów dostrzega jednak szereg barier, które stanowią przeszkodę w zakładaniu własnej działalności gospodarczej.
 - a. Kluczową przeszkodę w założeniu własnej firmy w ocenie studentów stanowią: brak środków finansowych, zbyt duże ryzyko i obawa przed zadłużeniem. Pozostałe bariery to: brak predyspozycji/umiejętności, brak specjalistycznej wiedzy i, w niewielkim stopniu, obawa przed życiem w stresie.
 - b. Większość ankietowanych studentów (51% z 399 badanych) uznała, że raczej nie / lub zdecydowanie nie czuje się przygotowana do założenia własnej firmy. Natomiast jedynie 21% odpowiedzi wskazywało na to, że studenci zdecydowanie lub raczej czują się przygotowani do podjęcia takiego kroku.
 - c. Tymczasem jak pokazuje badanie studenci nie są skłonni do podejmowania pracy w trakcie studiów dziennych, gdyż tylko 26% osób stanowią studenci aktywni na rynku pracy (najczęściej zatrudnieni nie na podstawie umowy o pracę). Ponadto zdecydowana większość nie posiada własnej firmy, jedynie 4% pytanym kiedykolwiek prowadziło lub prowadzi obecnie własną firmę (przedsiębiorstwo itp.). Dowodzi to, że przedsiębiorczość studentów WNEiP wymaga doskonalenia i sukcesywnego rozwijania. Umiejętność z zakresu nabycia przedsiębiorczości powinna być wzmocniana wśród studentów - przyszłych pracowników i menedżerów, wówczas może stać się atutem w procesie doboru pracowników, a w efekcie przyczynić się do rozwoju firm.

3. Studenci studiów stacjonarnych dostrzegają istotną rolę czynników sprzyjających zakładaniu własnej działalności gospodarczej oraz deklarują, że są zainteresowani wsparciem Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości.
 - a. Większość ankietowanych studentów (57%) twierdzi, że kluczowe czynniki, które sprzyjają założeniu własnej firmy to: niezależność i możliwość samozatrudnienia, oraz rozwijanie własnych zainteresowań. W nieco mniejszym stopniu: satysfakcja, możliwość pozyskania środków z dotacji UE oraz perspektywa wysokich zarobków.
 - b. Blisko połowa studentów (46% z 399 osób) jest zainteresowanych wsparciem ze strony Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości, 25% - zdecydowanie lub raczej „nie”, natomiast aż 30% studentów nie ma sprecyzowanego zdania w tej kwestii.
 - c. Kluczowe formy pomocy AIP, z których byliby skłonni skorzystać studenci to: pozyskiwanie środków finansowych na działalność firmy, nawiązywanie kontaktów handlowych, doradztwo i udział w szkoleniach.
 - d. Ważne w ocenie studentów w działalności AIP byłyby szkolenia „twarde” – którymi są potencjalnie zainteresowani – w szczególności szkolenia z zakresu: zakładania i prowadzenia firmy, finansów i rachunkowości oraz bardziej ogólnych związanych z pozyskiwaniem funduszy na uruchomienie i rozwój firmy.
 - e. Kluczowe determinanty sprzyjające atrakcyjności wsparcia AIP w zakładaniu firmy to: niskie koszty utrzymania firmy z AIP, możliwość nabycia w AIP wiedzy biznesowej oraz niezależność, którą zapewnia AIP. Co symptomatyczne aż 19% studentów jako determinant określiło brak perspektyw na ciekawą pracę po studiach.

Bibliografia

- Guliński J., Zasiadły K. (red.), *Inkubator przedsiębiorczości akademickiej. Podręcznik dla organizatorów i pracowników*, Wyd. Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Poznań–Warszawa 2005.
- Kardas J.S., Multan E. (red.), *Dobór pracowników do organizacji wobec wyzwań rynku pracy*, Wyd. Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego, Siedlce 2012.
- Multan E., *Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości katalizatorem rozwoju przedsiębiorczości studentów*, referat wygłoszony na konferencji „Synergia Nauki i Biznesu”, która odbyła się dn.11 stycznia 2013 r. na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach, która została zorganizowana przez instytut Zarządzania i Marketingu WNEiP, WKK Sp. z o.o. w Rzeszowie oraz Katolickie Radio Podlasie.
- Multan E., *Rola strategii zatrudnienia w kształtowaniu kultury współczesnej organizacji – wybrane aspekty*, [w:] M. Juchnowicz (red.), *Kulturowe uwarunkowania zarządzania kapitałem ludzkim organizacji*, Wyd. Wolters Kluwer Bussines, Kraków 2009.
- Pasieczny J., Glinka B., Brzozowska A. (red. nauk.), *Młodzi przedsiębiorcy – inspiracje, koncepcje i uwarunkowania*, Wyd. Wydziału Zarządzania UW, Warszawa 2012.

- Plawgo B. (red.), *Przedsiębiorczość akademicka: stan, bariery i przesłanki rozwoju*, Wyd. Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości, Łomża 2011.
- Sienkiewicz W., Szot-Gabryś T., *Przedsiębiorczość akademicka – koncepcje, formy, warunki rozwoju*, Wyd. Fundacji Centrum Rozwoju Lokalnego, Lublin 2011.
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, Dz.U. z 2012 r., poz. 572 z późn. zm.

Załącznik

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

„Badanie potencjału Uczelni Wyższej w zakresie rozwoju przedsiębiorczości studentów oraz związanej z nim potrzeby uruchomienia Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości (AIP)”

Zwracam się z uprzejmą prośbą o wzięcie udziału w badaniu ankietowym. Ankieta jest anonimowa. Udział w ankiecie jest dobrowolny. Ankieta zawiera pytania otwarte i zamknięte. W pytaniach, gdzie można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź została podana taka informacja. W pozostałych pytaniach udzielając odpowiedzi proszę o postawienie X.

1. Czy ktoś z Twojej bliskiej rodziny posiada własną firmę?
 - a) tak (kto?)
 - b) nie
2. Czy zamierzasz założyć własną firmę?
 - a) tak w trakcie studiów
 - b) tak po studiach
 - c) nie
 - d) trudno powiedzieć
3. Jeśli na pytanie 2 odpowiedziałeś TAK, to czy masz pomysł na własny biznes?
 - a) tak
 - b) nie
4. Czy masz własną firmę?
 - a) tak
 - b) nie, nigdy nie miałem
 - c) nie, ale kiedyś miałem
5. Jeśli na pytanie 3 odpowiedziałeś TAK, to w jakiej branży chciałabyś/byś prowadzić własną działalność?
 - a) handel
 - b) produkcja
 - c) usługi
 - d) edukacja
 - e) reklama
 - f) informatyczna
 - a) nie wiem
 - g) inne, jakie?.....
6. Jeśli na pytanie 3 odpowiedziałeś TAK, to jakie kroki poczyniłaś/eś, aby przygotować się do założenia własnej firmy?
 - a) opracowałam/em biznes plan
 - b) starałam się już o kredyt

- c) poznałam/em formalności związane z założeniem firmy
 - d) brałam udział w szkoleniach/targach/konferencjach na temat przedsiębiorczości
 - e) nic dotychczas w tym kierunku nie zrobiłam/-em
7. Co Twoim zdaniem może stanowić przeszkodę w założeniu firmy? (wskaż maksymalnie 3 odpowiedzi)
- a) brak środków finansowych na założenie własnej firmy
 - b) zbyt duże ryzyko
 - c) brak wiedzy specjalistycznej nt. prowadzenia biznesu
 - d) brak wiedzy nt. znajomości przepisów
 - e) brak predyspozycji / umiejętności / kwalifikacji
 - f) brak pomysłu na biznes
 - g) obawa przed życiem w stresie
 - h) obawa przed zadłużeniem
 - i) inne, jakie?
8. Co Twoim zdaniem sprzyja założeniu własnej firmy? (wskaż maksymalnie 3 odpowiedzi)
- a) rozwijanie własnych zainteresowań, pomysłów
 - b) możliwość samozatrudnienia
 - c) satysfakcja z posiadania własnej firmy
 - d) niezależność i elastyczność w działaniu
 - e) perspektywa wysokich zarobków
 - f) możliwość uzyskania dotacji z Unii Europejskiej na rozpoczęcie i rozwój biznesu
 - g) obawa przed nie znalezieniem atrakcyjnej pracy
 - h) nic nie sprzyja zakładaniu firm w Polsce
 - i) inne, jakie?
9. Czy czujesz się przygotowany do założenia własnej firmy?
- a) zdecydowanie tak
 - b) raczej tak
 - c) raczej nie
 - d) zdecydowanie nie
 - e) trudno powiedzieć
10. Czy jesteś zainteresowany wsparciem Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości w rozwoju własnej przedsiębiorczości?
- a) zdecydowanie tak
 - b) raczej tak
 - c) raczej nie
 - d) zdecydowanie nie
 - e) trudno powiedzieć
11. Z jakich form pomocy Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości (AIP) chciałbyś skorzystać? (wskaż maksymalnie 3 odpowiedzi)
- a) pomoc w rozwoju produktu, usługi
 - b) pomoc w nawiązywaniu kontaktów handlowych
 - c) pomoc w kontaktach z „aniołami biznesu” (tj. potencjalnymi udziałowcami)
 - d) pomoc w pozyskaniu środków finansowych (grantów, funduszy unijnych, funduszy kapitału zaangażowanego)
 - e) doradztwo indywidualne w zakresie: (prawnym, podatkowym, marketingowym, finansowym, technicznym)
 - f) wsparcie w zakresie elastycznego najmu pomieszczeń udostępnianych do prowadzenia firmy
 - g) dostęp do laboratoriów
 - h) wypożyczanie / dostęp do sprzętu i urządzeń

- i) elastyczny system najmu/ dostępu do pomieszczeń konferencyjnych i seminaryjnych
- j) udział w szkoleniach
12. Jakim wsparciem - z zakresu szkoleń w AIP - byłbyś szczególnie zainteresowany? *(wskaż maksymalnie 3 odpowiedzi)*
- a) zakładanie i prowadzenie firmy
- b) zakładanie i zarządzanie firmą typu spin-off, spin-out
- c) aspekty prawne prowadzenia biznesu
- d) techniki opracowania biznes planu
- e) finanse i rachunkowość
- f) kadry i płace
- g) umiejętności psychospołeczne/negocjowania
- h) zarządzanie relacjami z klientami
- i) zarządzanie strategiczne
- j) zarządzanie ryzykiem
- k) marketing /promocja/techniki sprzedaży
- l) pozyskiwanie funduszy na uruchomienie i rozwój firmy
- m) inne jakie ?.....
13. Jakie determinanty sprzyjają w zakładaniu własnej firmy we wsparciu z AIP? *(wskaż maksymalnie 3 odpowiedzi)*
- a) niskie koszty utrzymania firmy w AIP
- b) niezależność
- c) chęć nabycia wiedzy biznesowej w AIP
- d) sprawdzenie pomysłu na biznes w AIP
- e) brak perspektyw na ciekawą pracę po studiach
- f) możliwość pogodzenia pasji (dzięki AIP) ze studiami

METRYCZKA

1. Wiek
- a) do 24 lat b) 25-27 lat c) powyżej 30 lat
2. Płeć
- a) kobieta b) mężczyzna
3. Miejsce zamieszkania
- a) wieś b) miasto 50-80 tys. mieszkańców
- c) miasto do 20 tys. mieszkańców d) miasto 80-100 tys. mieszkańców
- e) miasto 20-50 tys. mieszkańców f) miasto powyżej 100 tys. mieszkańców
4. Kierunek i stopień studiów: pierwszy..... drugi:.....
- a) administracja rok studiów: stopień..... specjalność.....
- b) logistyka rok studiów: stopień..... specjalność.....
- c) zarządzanie rok studiów: stopień..... specjalność.....
5. Ukończona szkoła średnia?
- a) liceum b) technikum
6. Czy jesteś obecnie gdzieś zatrudniony?
- a) tak (proszę powiedzieć w jakiej formie jesteś zatrudniony)
- umowa o pracę
- umowa cywilnoprawna
- inne, jakie?
- b) nie

Dziękujemy za udział w ankiecie.